

EVANGELIKUS EGYHÁZ ÉS ISKOLA.

Előfizetési ár:

Egész évre . . 6 frt — kr.
félévre . . . 3 „ — „
negyedévre . 1 „ 50 „
Egy szám ára: 12 kr. o. é.

MEGJELEN HETENKÉNT EGYSZER.

Szerkesztő- s kiadó-hivatal: Pozsony, Konventutcza 6 sz. a.

Felelős szerkesztő s kiadó:

TRSZTYÉNSZKY FERENCZ.

Hirdetés ára:

Négyhasábos petit sorként
egyszer közölve 7 kr.,
többször közölve 5 kr.
Bélyegdíj: külön 30 kr.

Tartalom: Elkeresztelések s még valami. (Id. Sztelho János.) — Eltöröltessék-e a próbaszónoklat vagy se? (Strba János.) — Bethania. (Farkas Géza.) — Belföld. — Vegyesek.

Elkeresztelések s még valami.

Hála Istennek, hogy immár mégis kissé könnyebben lélegzünk, mióta a t. házban elhangzottak a nagyszabású beszédek, melyek a magyar országgyűlés legszebb tradícióira emlékeztetnek! Mert valóban a közhangulat már olyan volt, hogy bizonyára nagyot szenvedett alatta a — törvény iránti tisztelet, mely az alkotmányos, szabad nemzetek egyik legkiválóbb, jellemző sajátjának méltán tekintetik. Úton-útfélen hallottuk, hogy hát nálunk a végre hozatik a törvény, hogy — meg ne tartassék, s a kinek — mint csekély magamnak is — személyesen is voltak elkeresztelési kellemetlenségei, annak újabban már azon keserű panaszra nyíltak ajkai, hogy az Isten szerelméért mi lesz ebből és hova fog az vezetni, ha hogy hova tovább távolabb körökben megszokjuk azt, hogy a szentesített országos törvény is csak — „írott malaszt“?!

Azon most gomba-módon nőtt petitiók, hogy a vegyes házasságokban született gyermekek mely valásbani neveltetése a szülők szabad elhatározására bizassék, a szabad elvűség látszatával bírnak, de csak látszatával; mert ha közelebbről tekintjük a dolgot, nem lesz nehéz meggyőződünk az iránt, hogy a contemplált rendezkedés mellett, t. i. ha a szülők akarata mérvadó ez ügyben, nincs kellően megvédve a gyengébb fél joga, — gyengébb fél pedig itt mindig a protestans fél, azért, mivel egyházának a gyóntató szék hatalma nem áll rendelkezésére. De meg elvi ellentétben is áll az az evangyéliomszerű protestantizmussal, bármiképpen nyomást gyakorolni vallási kérdésben mások meggyőződésére. Minthogy pedig az ellentétben épen ellenkező állásponton állanak, elvből kifolyólag nagy mérvben hasznosítják a capacitatio fegyverét, s így ellentétes álláspont és egyenlőtlen fegyverek mellett a szülők elhatározása legtöbb esetben épen a szabadságot fogja nélkülözni leginkább. S vajmi

nagyra vannak vele ellenfeleink, hogy e szabadság a szülők „természetes joga“, melyet elvonni vagy korlátozni erőszak nélkül nem lehet stb. Jól van, jól! — Csakhogy abban rejlik épen a társadalmi együttlétnek egyik célja, hogy bizonyos korlátok közé szoríttassék a pusztán természeti s természetes joggyakorlat, ha és a mennyiben az mások hasonnemű jogával összeütközik. Hiszen ez épen természet-jogi elv, s csakis e mellett lehet béke s összetartás a társadalomban.

Szabadság! Arany szó! — Való igaz azonban, s nagy igazság rejlik benne, a mit egykor Hasz Károly, a halhatatlan jeni tanár épen e tárgyra vonatkozólag mondott, midőn országgyűléseink vallásügyi vitatkozásait tárgyalá egyháztörténelmi előadásaiiban, reá mutatván a nagy hátrányra, mely a vallás-szabadság ügyét a hirhető térítvények (reversalis) hajhászása által fenyegeté az 1830-as s 1840-es években: „Wir haben Freiheit genug, um christlich, oder — wenn das besser klingt — vernünftig zu leben“; de a gyengébb félnek istenadta, természetes jogát megóvni és megvédeni az államnak, a jog-államnak, mint erősebbnek kötelessége. Azért csak maradjon a maga épségében az az 1868. 53. t.-czikk!

Quod uni justum, alteri equum. Ne mondjátok, hogy e törvény fentartása arra szolgál, megörökíteni a családokban a vallás-külömbiséget, a családi béke s egyetértés rovására. Mert vallás-külömbiség így is, úgy is lesz mindenha, s ha meg van az államban, lennie kell a családok körében is; s ez magában még épen nem baj. De baj bezzeg a vallási türelem hiánya, mely elválasztja még azt is, a mit Isten keze összehozott s összefűzött, s az eltérő vallási nézet és meggyőződés szent jogát és lét-jogát is tagadásba veszi. Való ugyan, hogy a vallás iránti közöny s közömbösség nagy mérvű elterjedése részben a vegyes házasságok rovására esik; de kétségtelen az is, hogy a

józan s üdvös vallási türelemnek is lehetnek iskolái, de csak ott és csak akkor, a hol és a mikor igazságos törvény óvja mindkét fél egyenlő jogát.

Annyival is inkább jogos és méltányos hazai törvényünk ebbeli intézkedése, miszerint t. i. a gyermekek nemök szerint kövessék szülők vallását, mert máskülönben esetleg hol az egyik, hol a másik házsfél épen saját családi körében elszigetelve érzendi magát legszentebb, t. i. vallásos érzelmeiben, a mi bizonyára a családi boldogság tekintetéből lehetőleg távol tartandó. Ez eshetőség ugyan törvényünk rendelkezése által is teljesen kizárva nincsen, de a dolog természete szerint sokkal szűkebb körre van szorítva, mintsem ha a szülők önkényére hagyatják; mi mellett még azon botránnyos körülmény is figyelmet érdemel, hogy a szülői akarat nem-egyezése esetében a családi békét újabb veszély fenyegeti.

Honatyáink bölcsesége a szóban forgó törvény megalkotásánál komoly számba vette a törvényesen bevett vallásfelekezeteknek a törvényben elvileg kimondott egyenjogúsága- és viszonyosságának magasabb eszméjét, s azért méltán mondhatá a fekkölt lelkű akkori miniszter, b. Eötvös József protestáns képviselőtársaihoz, lelki örömeinek adván kifejezést a törvény megalkotása felett, miszerint reményli, hogy ez alapon immár szent lesz a béke a vallásfelekezetek között. Csak a végrehajtáson, illetőleg a végre nem-hajtáson mult, hogy — csalódtunk. Azért bizton hisszük, hogy a most dívó ellentétes petíciók özöne vagy legiója sem lesz elég arra, hogy a már kipróbált iránytól eltérőleg más mederbe terelje a törvényhozást, minek folytán okvetlenül felburjánzósnának ismét a „reversalis“-féle üdvtelen üzelmek, melyeknek jellem-rontó és béke-háborító, kibeszélhetlen átkos voltát sem kicsinyleni nem kell, sem kellően megbélyegezni nem lehet.

A szőnyegen lévő, nagyon is actualis érdekű és közérdekű ügyben azzal zárom soraimat: vajha teljesülne is már fentisztelt, mély elméjű miniszterünk abbeli buzgó, imaszerű óhajta, hogy szent leendő a béke a vallásfelekezetek közt. Adná Isten!

Id. Szehtlo János.

Eltöröltessék-e a próbaszónoklat vagy se?

A napokban, hogy kezembe akadt a dunántuli egyh. ker. által kiadott zsinati előmunkálat, feltűnt egy rövid paragrafusa, mely határozottan kimondja, hogy a próbaszónoklatok mindenképen eltörölendők. Ugyanis a 260. §. így szól: „Próbaszónoklat tartása a lelkészt választó gyülekezetben egyáltalán tiltva van.“

Nem tudom mi ok vezérelte a nevezett előmunkálatokat készítő bizottságot, hogy a próbaszónoklatokat eltörölendőknek véleményezte? Gondolom, hogy csakis ez a kettő lehetett: egyik, hogy a lel-

kési állást ez által lealacsonyítva látta, másik, hogy a ref. atyafiakat utánozni akarta.

Am engedjék meg, ha az én szerény véleményem nem egyezik meg az övékével. Én a papi tekintélyt a próbára való menéssel egyáltalán véve nem látom lealacsonyítva s úgy hiszem a próbárahívó egyháznak sem jut az távolról sem az eszébe. Sőt amennyiben a próbaszónoklatok ususának fentartása több előnyt nyújt, úgy a választó egyháznak, mint a pályázó lelkészeknek, én mindenestre a régi usus mellett szavaznék, a közel jövőben megtartandó zsinatunkon. Hogy miért, igyekezni fogok rá rövideden a következőkben válaszolni.

A kérdés itt mindenek előtt az, mivel akarják a dunántuli előmunkálatok, az eddigi gyakorlatot helyettesíteni?

Azt hiszem, hogy itt csakis egy mód létezik, hogy t. i. azokat a lelkészeket, kiket a megürült egyház kijelölt, vagy kiket az esperes az illető egyháznak ajánl, — egy küldöttség által hallgattatja meg, s ez aztán otthon a szerzett impressziók alapján referál.

Nagyon kétes értékű dolog. Én legalább részemről, ha az illető papkereső egyház tagja volnék, sohasem vállalkoznék arra, hogy az ily bizalmi állást elfogadjam. Nem tenném semmi esetre, hogy más idegen helyre menve, mások, illetve az egész egyházközség izlését képviseljem, — s azért felelőséget is vállaljak. Mert a melyik pap nekem megtetszett s megnyerte szívemet, az lehet, hogy másoknál ellenszenves lesz; hogy a melyiknek tudománya engem bámulatra ragadott, az mások szemében gyalogság; s hogy a ki szerintem talpraesett szónok, az mások szerint kiállhatatlan kakas, ki gyalázatosan kukorékol. Szóval mi engemet emelt, lehet, hogy az másokat földhöz csap. A hány az ember, annyi az izlés.

Egy bizottságnak pedig egy egész egyház izlését magával vinnie az utitáskában — nem lehet.

És ha ez a bizottság hazajött a nagy utról s jelölt, mert jelölni és ujjal csak rá kell mutatnia valakire, és ez megválasztatik s megválasztván nem vált be: ki kárpótolja az egyházat ezért a keserű csalódásért, s hogy menti magát a bizottság, mely háztűzenni volt? Csupa kellemetlenség; kellemetlenség a megválasztott papra, kellemetlenség a csatlakozott egyházra s kellemetlenség a küldetésben részt vett tagokra.

De tegyük fel a bizalmi férfiak nem tudnak megegyezni s hazajöve, nem egy, de kettő mellett tesznek javaslatot s az egyház mindkettejét accepálja. Hát már most hogy szavazzanak? Hogy foglaljon és mi alapon egyik párt az egyik, másik párt a másik jelölt mellett állást, ha a jelölteket nem ismerik — csak név után!? A kit jobban kidicsértek, vagy a kinek hangzatosabb a neve? Czéltalanul, a szerencsére fogja bizni kiki szavazatát, és nem meggyőződésére.

Vagy tegyük fel, az egész egyház ismeri az egyik jelöltet, mert éppen véletlenül a szomszédbeli, de nem ismeri a másikat, ki talán nem is azon kerü-

letbeli, kit a bizottság egyhangulag ajánl s ki mindenetre jobban is felelne meg nekik: ez el fog bukni, csak azért, mert nem látták és nem hallották s győzni fog a szomszéd, kit mindnyájan jól ismernek. Oh, mert a nép kétkedve fogadja a mások ajánlatát s csak annak hisz föltétlenül, a mit saját szemével lát s saját füleivel hall.

Szó fér azt hiszem, még ahhoz is, hogy egy ember, vagyis a próbára menő lelkész, könnyebben mozgósítható, mint 5—6 tagból álló deputatio s kevesebbe is kerül egy ember uti költsége, mint 5—6-é. De a realékra kiterjeszkedni most nem akarok.

Ezek lehetnének a hátrányok a papválasztó egyházra nézve, ha a próbaszónoklatok eltöröltetnének.

Nézzük most azonban mit veszíthetne a pályázó lelkész?

Tudjuk, hogy a mi hazai egyházunk három nyelvű egyház. Vannak lelkészek, kik mind a három, vannak, kik csak két, s végül kik csak egy nyelvet beszélnek. Már most én mind a három, vagy két nyelven képes vagyok szolgálni, de egyházamban, a mely tisztán egy nyelvű, soha a másik két nyelven nem fungálhatok. Pályázom ide, oda vagy amoda, oly nyelvű egyházba, mely egyházamban nem használatos. S jó az illető bizottság engem meghallgatni. Hogy fog az, — az én, rájuk nézve teljesen idegen s érthetetlen nyelvemen épülni! A hangon, a mimikán? Oh biztos vagyok benne, hogy már előre elveszítettem a csatát.

Azt mondja erre valaki, no jó, ha úgy áll a dolog, hát a kandidatus menjen a szomszéd egyházba a küldöttséggel, oly egyházba, hol azt a nyelvet használják, mit az illető papot kereső egyházban. Igen, de ha ilyen a szomszédban, de talán az egész esperességben nincs, mit csináljanak akkor? Kitiűzenek magoknak valamely neutrális templomban találkat s ott hallgassák meg a jelöltet? Mintha bizony nem volna czélszerűbb a pályázó papnak egyszerűen a helyszínére menni s ott magát nemcsak azoknak a bizalmi férfiaknak, hanem a hívek összegének bemutatni. Vagy kik a hívek! A nép kicsoda? Ne szabadjon annak a maga papját előre látnia, ismernie s a kit megismert és megszeretett, ennek alapján meg is választania?

Sokkal rosszabbul áll azonban a pályázó tanár helyzete, kinek nincs temploma, vagy ha helyben van is ev. templom, nem oly nyelvű, mint a milyen a lelkészt kereső egyházé, — s így kénytelen a bizottsággal vagy a szomszédba menni, vagy csupán csak annak az üres templomban szónokolni. — Nem emelő! Hogy is emelné az embert az üres templom s az a néhány szál idegen kritikus!

Ezekkel, a mik így hamarjában eszembe jutottak, igyekeztem kimutatni a hátrányokat, melyek mindkét részre háramolnának az esetben, ha a próbaszónoklatok csakugyan eltöröltetnének.

Nem tévesztem én azt szem elől, hogy a mi hivatalunk nem pusztán szónoklásból, hanem más, szintén e papi teendőik körébe tartozó kötelességek teljesítéséből is áll. Ámde mégis, engedjen meg bárki,

ha azt az állítást bátor vagyok kockáztatni, hogy a mi népünk, melynek szolgálatára rendeltettünk, bizony nem más, hanem leginkább csak ezután mérlegeli súlyunkat, értékünket. S azt hiszem, hogy éppen nem is ok nélkül. Mert a mi erőnk, a szónak ereje; ezzel kell hogy építsünk s hagyjunk a lelkekben oly nyomokat, melyek összes erkölcsi életüket befolyásolni képesek legyenek — a jó felé. A mi szent egyházunkban a lelkész s a hívek együttes összműködés alapján épülnek, s kell hogy épüljenek; a papnak megjelenése, szava, hangja s a magát benne kiábrázolt Krisztus előterjesztése, lényeges kellékek ahhoz, hogy a munka ne rombolás, hanem építés legyen. Mi nálunk a papnak mindezzel birnia kell a népnek szívére, máskülönben munkája kétes értékű. Kell hogy befészkelje magát sokak szívébe, s úgy emelje magához azokat, kiket a lelkekben táplálni óhajt.

De hogy fog ez majd mind eléretni, ha a próbaszónoklatok eltöröltetvén, a véletlen oly papot fog nem egy egyházba becsusztatni, ki erre nem lesz képes, s ki így az illető egyház legszentebb igényeit nem fogja tudni kielégíteni? — Nagyon sok szerencsétlen egyház van amúgy is, nem kell számukat szaporítani! Veszedelemes dolog egy egész ekklézsia izlését s jogát egy bizottságra ruházni. Tessék a kandidátusnak a helyszínére menni, ott fellépni s a hívekkel a papi állás, a tisztesség és becsület korlátai között érintkezni. Ez tiszta dolog. Ha a nép aztán csalatkozik, vessen magára, mert látta mit vásárolt.

Végezetül még egyet! Szó sincs róla, hogy a mi testvéreinktől a ref. atyafiaktól ne tanuljunk! Épp azért jó lesz megtanulni, hogy bizony nálunk az ujtás, a próbaszónoklatok eltörlése, nem vált be. s hogy ott azóta az új rendszer nem egy ferdeséget, bajt szült és okozott. Kezdi is belátni. Felforgatták nem egy egyház belbékéjét s tönkretették a nép vallási érzeményeit. Csak egy példát: Tudok egy nagy ev. ref. egyházat, hol egy országhírű, nagytudományú s irodalmilag működő papot választottak meg így a kiküldött bizottság véleménye alapján. Mi történik? Mikor a várva várt pap megérkezik s következő vasárnap fellép, rémülve látja az egész templom, hogy az ő papja egy irtózatoss deformis ember, egy kiállhatatlan teremtes úgy szóra és viselkedésre, mint mindenre e világon. S ezen általom annak rendje és módja szerint megválasztott pap, nem kellett nekik azután! Addig vájkáltak, addig piszkáltak ellene; kerestek minden alkalmat, hogy belekössenek: mig sikerült. Minden áron menekülni akartak tőle, mert alatta épülni nem tudtak. Vádolták kanonikus vétségekkel, melyekről tudta ország-világ, hogy nem léteznek. S az egyetemes törvényszék saját lelkiismerete ellenére mégis vétkesnek nyilvánította, mert inkább akart egy embert, mintsem egy nagy egyházat feláldozni.

Ez azt hiszem csak nem történt volna, ha az illető egyház mint próbaszónokot látja vala?

Hasonló experimentumoknak egyházunkat kitenni nem szeretném. Ha a népnek kötelességei vannak, legyenek szabad, korlátlan jogai is többek kö-

zött a személyes látáson s halláson alapuló papválasztás. A népnek ezen elvitázhatatlan jogát fél-szeg törvényekkel körülménybálni veszélyesnek tartom. A próbaszónoklatok tehát megtartandók, mint a papválasztásnak leghelyesebb s legcélszerűbb módja.

Strba János,
ev. pap.

Bethania.

A mai kor humánus szelleme, mindinkább és inkább terjeszti mindenfelé szárnyait, védelme alá véve azt, a kinek a védelemre, a felebaráti könyörületre leginkább szüksége van; igyekeztén töletelhetőleg a nyomort, a szenvedést enyhíteni, az élet terhét könnyíteni, s a viszontagságok ürömébe egy csepp mézet önteni.

Egyesek, társulatok sőt hatóságok — értjük, a kormány — az országgyűlés egymással versenyre kelnek s az emberbaráti intézménynek egész sokasága köszöni a nemes versenynek lételet, fenállását, virágzását.

A gyárosok menedékházakat építenek munkásainak, az állam palotákat hivatalnokainak s azok kivül fizetés, pótlék, szabadság, idő és tisztességes nyugdíj által igyekeznek a szolgálatot viszonzni, s a munkát megkedveltetni s az életet mindenképp kellemesebbé tenni.

A jótékony szellő, habár még minden irányban meg nem mozdult, — de sok oldalról ébred — és hullámai mi hozzánk is elterjednek. Lám a róm. kath. egyház is, a melyről pedig az a vélemény, hogy korhatag, hogy magában hordja enyészetének csiráját, még az is megmozdult — s felette életerős ágakat és lombokat hajt. A főpapság ugyanis — a mint köztudomású — erélyes kézzel fogott a congrua rendezéséhez, a papi fizetések javításához — s már a kezdeményezés is oly nagy arányú, hogy attól csak a legjobb sikert remélhetik az érdekeltek.

Csak mi rólunk nem gondoskodik senki, csak mi maradunk — és nem mozdulunk meg.

Pedig ha tudnák protestáns körünk, hogy ez az áldó, védő szellem, szelleme a tiszta emberbaráti szeretetnek épen a protestantismusnak üde talajában fogant meg, a mely életre keltette a „suum cuique“ elvét, a testvériség és egyenlőség alapján! A mely megtanított embert megbecsülni mint embert, a ki Isten képmására teremtetett s érvényre jutatta a középkor feudalismusa helyett a munka, a szorgalom s az érdem megbecsülését — a szt. Irás azon szavai alapján: méltó a munkás az ő bérére. Egyike legégetőbb kérdéseinknek a papi díjazások kérdése. Ki törődik vele? Időnként s elég sűrűn történik ugyan egy-egy feljajdulás egyik-másik szenvedő, küzdő, nyomorgó testvér részéről, de csakhamar megszólal a viszhang, egy hatalmas megrendszabályozás képében, egy-egy nyugalmában avagy kényelmében megzavartatni félő nagy képüsködés részéről — óván a békétlenkedőket a nyugtalankodástól s intvén őket,

hogy türelemmel s megalégedéssel viseljék a Krisztus keresztjét: aztán napirendre térünk. Azt reméltük, hogy majd a legilletékesebb forum, a zsinat majd magáévá teszi a papi díjazás ügyét, s ha nem is önti a bőség szaruját, a jobb sorsra érdemes lelkeszi karra, de egy csésze vizet mégis nyujtand a Krisztus kicsinyeinek, a kik érte s szent egyházáért, — ennek szolgálatában tűrnek éhséget és szomjúságot; reméltük — mondom — de ki tudja, (kimondani még most korán volna) nem csalódtunk-e reményünkben?

Hát egy országos papi nyugdíj-alapról, mit szólunk? Mit lelkesz-árvák menedékházáról s több efféléről, a melyek, mind hivatta lennének a munkát, megkönnyíteni, szívósabbá tennének a harcban, melyet oly sokféle hatalmasság ellen kell megküzdenünk: s kellemesebbé tennék a sivár életet, felvidítanák a lelket s új kedvet öntenének e bágyadt tagokba? . . .

Vannak ezek között olyan dolgok, a melyeknek orvoslását és pedig méltán, felülről várjuk, de ismét vannak olyanok, a melyek tisztán a lelkeszi kar kezdeményezésére vannak utalva, anélkül, hogy a nagy közönség részvéte és támogatása ki lenne zárva. Ilyen például, hogy mást ne említsünk, egy „lelkész-üdülő“ hely felállítása.

Az eszme nem új, Németországon már régebben léteznek ily üdülő helyek, a hol nem annyira a betegek, kiállott szenvedéseik után, mint inkább az egészségesek, tüdőt és szerveket emésztő munka után, a világ zajától kis időre félrevonulva s a mindennapi élet gondjait letéve, a szabad romlatlan természetben Istennek eme felséges templomában, fáradaimaikat kipihenik s gyűjtnek erőt, kedvet a munka továbbfolytatásához.

Magasrangú hivatalnokok, módos magánosok, kiket Isten a földiekkel bőven megáldott időszakonként felkeresnek egy-egy szép vidéket, egy-egy híres fürdőt, hogy a természet bájain elmergve s az erdők illatos ozonját szíva, testben, lélekben megifjodjanak. Pedig nekik állásuk, helyzetük azonkivül is megengedik, hogy egészségük, kényelmükről a szükséghez képest gondoskodjanak. Menne a lelkesz is, a kit nehéz gondok nyomnak, vagy sorvasztó munkát végez, vagy talán épen sorvasztó betegség fenyeget, de hát hová? Mikor hacsak a lábát is kiteszi a háztól mindenütt sok költséggel jár a dolog, de hát miből? Mikor sokszor épen a mindennapi szükségre sem telik, pedig azonkivül van még a gyermeknevelés — talán egy kiházásítás, meddő aratás vagy nem várt csapás!

Olykor az Ur is megtért pihenni, a kies fekvésű kis faluba, a hol Lázár barátja ölen, Mária és Márta szerető gondja mellett rövid időre letette az éles kardot, a melyet a farizeusok ellen oly bátran forgatott vagy ha más hová nem, elment a Getsenare kertbe, a hol az olajfák leveleinek titkos suttagása, a virág fakadása s a vidám madárdal pillanatokra feledteté a nehéz keresztet, melyet különben az Atya tetszéséből oly szívesen s lelkesedve viselt. Valahányszor onnan

megettért, mindig egy-egy hatalmas tett avagy gyujtó beszéd volt az ott időzés gyümölcse.

Hány csüggedt lélek meglelte alkalmas helyen nyugalmát, hány csüggedő apostol venné fel ismét örömmel keresztjét, ha egy barátságos rokonhajlék lenne kies vidéken, a hol gondjait ideig, óráig letéve, a szabad természettel s rokon lelkekkel társalkodva felemelkedhetnék Istenéhez. Hány mentetnék meg a kétségtől, zúgolódástól, s távoznék azzal a szent elhatározással:

„Megyek a jók s nemesek útján
Merre erőm és inaim vezetnek.“

— Ilyennek gondolta el a szenvedő társak baját szívében viselő testvér a „lelkész-üdülő“ tervét, czélját, hivatását. Hogy az ige testté váljék az csak rajtunk mulik, s attól függ, milyen viszhangra talál a nemes czélt kitüzött, nemes gondolat.

Hollerung Károly, modori német testvérünké lesz a dicsőség, ha az Ige testet ölt, a ki hogy megmutassa mennyire van áthatva az eszmétől maga állott be első alapítónak. S a szelleműs alapító mindjárt meg is jövendölte, a még csak az idő méhében rejlő ujszültötnék nevét, elnevezvén a létesítendő lelkész-üdülő helyet — „Bethánia“-nak!

Pedig alapos reményünk van, hogy Isten a jó igyekezetet sikerrel fogja koronázni. Alig kezdetén az ügynek gyöngéd kezek tekintélyesnek mondható összegeket áldoztak a célra, minden külön felszólítás nélkül. Mindenesetre a lehető legjobb auspicium.

Ha a nők akarják, akkor bizony meg lesz!

Azért mi nem is dicsérjük őket. Dicsérje majd mielőbb az üdülő lelkészek hajléka, a szerény bár, de őszinte hálával adózó — Bethánia!

Farkas Géza.

BELFÖLD.

Pilis, 1890. nov. 20. Pestmegye ezen népes községének szebb, ünnepesebb és nevezetesebb napja nem volt soha, mint ez a nap. A község lüktető szívében, a díszes ev. paróchián e napon élénkebben pezsgett az élet. A megszokott s mindenha példás házi rend és csin mintha nem lenne elégséges: fáradhatlan nő kezek s erős férfi-karok tesznek-vesznek, bontanak-építenek; apraja-nagyja mind hangyaszorgalommal fényesíti, ékesíti a község valláserkölcsei életének egyébként is mindenha „fényes gyertyatartóját,“ a paplakot. Künn az utcákon zsong-bong, fejdugva, titkolódzva sugdos a nép; hosszú derekú hajadonok ablakokat tisztogatnak s kerek menyecskek házvégeket söprögetnek; az előljárók a községházán fontos képpel tanácskoznak; szaladó pálczások házról-házra ki-bejárnak; öreg mámiák, ránczos kezeit kegyességre kulcsolva s egymás elé csoszogva áhitattal sóhajtozzák; „ah Boše moj!“ Fürge ifjak szinte kevélylyé feszülten, sugárzó arcczal köszöntik egymást: „Ez lesz ám az igazi, ilyen még nem volt!“ A csollák harangozó neki lódul, s négy darab viseltes nemzeti zászlót, — nehogy a szomszédos papudvar fürge kis kisasszonykái valahogy megpillantsák — szinte hihetetlen karvalysággal osontva lop fel a toronyba

A jámbor jó nép tudja, mibe fáradoznak a paróchián, de itt sejtelmük sincs arról, hogy mire s miként készül a község. De hát mi ez? Mindez bizonynyal valami nagy esemény közelgését jelzi! — — —

A mig Pilis lázas izgalommal sür-forr azalatt Budapestén az evangélikusok dísztermében komoly munka foly. Előkelő világi s papi férfiak méltósággal bontogatják a bányakerületi püspökre befolyt szavazatokat

Estve 6³/₄ órakor egy köpönyegbe burkolt zömök úri férfiú lelkendezve fut a vasúttól, az utczai megszámlálhatlan sokaságon keresztül törtet, s rohan egyenesen a paróchiának. Benyit az előszobába, megáll az ép ott rendezgető Nt. asszony előtt s fuldokló hangon rákezd: „Méltóságos és Főtiszteletű püspök úr! . . .“ Meghallván ezt a szomszédos szobában meditálva szivarozgató Nt. úr, s úgy ítélve, hogy ezen — bár szokatlan — megszólítás mégis talán őt illeti, eléje lép a megindult szónoknak s megilletődve hallgatja az édes örömtől remegő szívből s reszkető ajakakról tévetegen szakadozó s csakhamar könnyárba fúladt üdvözlő szavakat, átveszi az 5. darab sürgönyt, melyekből kiviláglik, hogy „Sárkány Sámuel 231. szavazatból 183-al püspökké választott!“

Erre az örömhírre a parochiális tágas udvaron s a külső térségen összezsufolódott nagy tömeg — mint Mikszáth mondaná — egy óriási szájja tárul s egetverő hangon kiált: „Éljen a mi püspökünk!“ A templomtéren elrejtve guggoló rozsdás mozsarak (melyeket a szomszédközség plebanusa vontatott oda) eldőrdülnek, a harangok nekizúdulnak s a díszes torony sétálójának négy szögletén nemzeti zászlókkal enyelegve játszik a hűvös esti szél; a sötét éji lég nem győzi nyelni az ezerek szakadatlan „Éljen“-ét s mint egy villanyütésre ezernyi lángnyelvecskek rezzennek meg a házak ablakiban — — — Pilis városa soha nem látott esti fényben úszik.

A nagy néptömeg megmozdul s mint ellenállhatlan áradat zúgó morajjal önti el a paróchia tágas udvarát. A minden rendű és felekezetű sűrű zömből ingatag léptekkel kiválik s előlép egy tisztos agg, Kovács Andor nestortanító, mellén ama koronás ezüst érdemkereszttel, melyet 50. évi áldásos működésének elismerésül hat évvel ezelőtt nyert a királytól, megilletődött reszketeg hangon üdvözlő városa népének „imádatig szeretett lelkiatyját“ mint püspököt! A püspök mély csendben válaszol s megköszönve népének mindenha tapasztalt tiszteletét és „soha el nem fogyó“ szeretetét, jótékonyan jelzi, hogy azon nagy munkához, melyet a Gondviselés akarata s a kerület bizalma gyenge vállaira helyezett, kedves biztatást és erőt Isten után ezen boldog itthonából is meritend, hol 43. évi lelkipásztori fáradozásait gazdagon jutalmazá s megáldá az Úr!

Másnap ismét ünnep! A délutáni 1³/₄ órai vonattal Budapestről Földváry Mihály alispán és érdemült esp. felügyelő vezetése alatt Busbach Péter, Bachát Dániel, Scholtz Gusztáv, Veres József, Moravcsik Mihály s a hozzájuk önként csatlakozó pilisjárásai szolgabírákból állott fényes deputatio érkezett, a melyet Kiss Endre alberti, — Jankó Károly irsai, — Riecsánszky Endre bényei — s alólirott, lelkészek, mint évek hosszú során testvéries meleg viszonyt

tartó jó szomszédok és rokonok megelőztek volt. Földváry — a püspöknek egykori iskola — s a közelmúltban évek során esperességi, jelenben pedig kerül. gyámint. elnöktársa a kipróbált régi barátságának, szeretetnek s mély tiszteletnek nála megszokott meleg hangján közli a szavazatbontás eredményét s kifejti, hogy e páratlan, csaknem egyhangú bizalomban s megtisztelésben nagy erő és a kerületnek imponans méltósága nyilatkozott meg!..... A püspök megköszöni a nem remélt s nem várt nagy bizalmat, meghajol a választók akarata előtt s egyszersmind Isten akaratának nyilatkozatát is látva abban: elfogadja a nem óhajtott s legkevésbé sem keresett püspöki hivatalt. „Bizik és hisz Istenben, hogy az, ki őt gyenge szolgáját élte alkonyán ily nagy munkára hívta el: segítő és áldó kegyelmét se vonandja meg tőle; bízik az emberekben, hogy azok, kik nem tekintve hajlott korát, őt családi szentélyének megszokott csendjéből a legnagyobb s legnépeseb kerület kormányrúdjához szóllították, buzgólkodni fognak abban is, hogy egyházunk és édes hazánk javát s felvirágoztatását „viribus unitis“ utolsó lehelletünkig mindnyájan híven munkálhassuk!!“

Ez ünnepélyes actus után egy akarattal s buzgó igyekezettel melléje telepedtünk a dúsan terített asztalnak, hogy a kedves háziasszony szivességéből elköltsük a püspöki első délebedet. A szokásos harmadik (lehetett biz az több is) fogásnál megeredett a toasztözön, melynek dagadó hullámai s mindeneket éltető áradata magasra emelték a haza és egyház hajóját, ennek kormányosait, matrózait s abban az üdvösség kikötőjéhez vitorlázó férfi- és asszonynépséget egyaránt!.....

Ebéd alatt felolvastattak a tolyton érkező sürgönyök is — nem kevesebb, mint azideig 25 darab. — Különösen nagy hatást keltettek Szász Károly és Papp Gábor ev. reform. püspökök gyönyörű sürgönyei: „Meleg testvéri szeretettel üdvözlünk Téged, kedves szolgatársunkat az Urban.“

Szép ünnep, magasztos ünnep volt Pilisen november 20—21-dike!

Kegyelt és nagy volt, kegyeltebbé s nagyobbá lón e naptól fogva Sárkány Sámuel neve!

De legszebb, legnagyobb s legáldasosb leend azon szolgálat, a melylyel 330 ezer ev. lélek élén szent egyházunk s édes hazánk javát és dicsőségét munkálni hivatva lett! Ugy légyen!

Áldja meg Isten a hű munkást és a szent munkát!!

Laukó.

*

Az anabaptisták között. (I.) Aki az egyházi élet folyása iránt érdeklődik s az egyházak életében felmerülő jelenségeket figyelmére méltatja, sőt azok fejlődését is szemmel kíséri, tapasztalhatta, hogy az utóbbi évtizedek alatt a magyar alföld protestantismusát mélyen érintő s épen azért nagyon is érdeklő sekták keletkeztek, melyek hovatovább mindinkább kezdenek szilárdabb talajon épülve tért hódítani.

E keletkező sekták egymástól többé-kevésbé eltérő jellemükből folyólag különböző nevekkal jelöltetnek. Legkiválóbbak a nazarenusok és az anabaptisták. Legisme-

retesebbek ezek közül a nazarenusok, kik az evangelium szószerinti szövegére támaszkodva s azt rosszul értelmezve, tudjuk, hogy gyakran az állami törvényeknek sem akarnak engedelmesskedni. Az anabaptisták, kik magukat baptistáknak nevezik, talán kevesebben vannak s tisztán vallás-erkölcsi szempont által vezéreltetnek a nélkül, hogy az állami törvények rendelkezéseibe ütközni akarnának.

Nem czélom ezúttal e sekták fejlődését vázolni, sem azok egymáshoz való viszonyát fejtegetni, csak köztük saját közvetlen megfigyelésből szerzett tapasztalataimat óhajtom e becses lap hasábjain rövidesen közölni. Azt gondolom, nem lesz érdektelen; ha e sektákról hallottakat s látottakat s különösen a kisújszállási anabaptisták között tapasztaltakat elmondom, mert hiszen ezek terjeszkedése az egész magyar protestantismust, de különösen a Tisza mentén levő prot. egyházakat közvetlenül érinti.

Terjeszkedésükben két dolog a jellemző. Az egyik az, hogy majdnem kivétel nélkül csak ev. ref. gyülekezetek kebelében keletkeznek; s a másik az, — amire egy ellenük teljes buzgósággal harczoló ref. lelkész figyelmeztetett. — hogy r. kath. egyházzal bíró városba nem igen szoktak menni. Az elsőből az volna a következtetés, hogy a ref. atyafiaknak túlságos rideg istentisztelete a kedélyt érintetlenül hagyván szinte lélektani szükségszerűségből foly, hogy a kedély keressen magának nyilatkozási formát s kielégítettést. S valóban, ha egy ilyen sekta istentiszteletén részt veszünk, azt látjuk, hogy a kedélyre nagy sulyt fektetnek s általán sajátságos vegyülékét mutatják a józan prot. felfogásnak és a fanatikus, sőt bigott túlzásnak és rajongásnak. — A másik jelenségből arra a következtetésre juthat az ember (s ezt egy tapasztalt lelkész is megerősítette), hogy mind ezen sektákat a r. katholicismus támasztja és élteti a protestantismus gyöngítésére, azért nem is törődnek az ellenük folytatott küzdelmekkel.

A mi pedig a terjeszkedés személyi oldalát illeti, jellemző, hogy közönséges hívő keresztyéneket alig látunk soraik között. Híveik előéletét tekintve azok vagy túlságos templomosok, kegyeskedők voltak, vagy pedig a leg-sötétebb mult áll mögöttük. S az alól kivétel alig van, azért a velük rokonszenvezők is sokszor csupán ezen ok miatt kerülnek el őket, nehogy az ő multjuk is kérdés alá jöjjön, amint ezt nekem egy őket kedvelő s közéjük gyakran bejáró ref. asszony is mondta. A kisújszállási anabaptisták vezetője 12 évi váci kényszertartózkodás után magabaszállva a szentlelket szólaltatta meg magában. A ki jelenleg ott paposkodik, valami Balácsi Lajos nevű földmives, eddig életének nagyobb részét börtönben töltötte, s akinek házában összejöveteleiket tartják, az egyike a leg-sötétebb multú asszonyoknak. Az ilyen bűnben fetregő emberek ha megjavulnak, alig-alig tudnak megmaradni az arany középúton, hanem a másik túlságba esnek és mindenáron szentek akarnak lenni, vagy legalább látszani. A kegyeskedők pedig nem is mutatnak rendkívüli haladást, ha fanatikus túlzásba esnek.

Társadalmi állásukat tekintve általán véve iparosok és földmivesek. Intelligens ember, — kivéve talán Budapestet — nem csatlakozik hozzájuk. Nem mondok azomban újat, midőn közlöm a tapasztalatot, hogy úgy a férfiak mint az asszonyok rettenetes mértékben tudákosok s a szentírást akár kell, akár nem, szakadatlanul idézgetik.

Tudákosságuknak fényes bizonyosságát adják biblia-magyarázataikban és imádságaikban. Vasárnap délelőtt, délután és este tartott összejöveteleiken pontosan megjelentem s különösen az első alkalommal, midőn a fentemlített Balázi Lajos magyarázta az Irást, annyi badarságot hallottam, mint még ritkán életemben. Az imádságokban pedig sokszor oly tartalmatlan tautológiák és frázisok csömörlítik meg az embert, amilyent csupán csak egy tudákos, a saját bölcseségétől teljesen eltelt alföldi parasztember produkál. S mivel abból indulnak ki, hogy „a szívnek teljességéből szólnak a szájak,“ s hogy ő belőlük a szentlélek beszél ki, mindent fennakadás nélkül mondanak el, jobban mondva darálnak le. Hogy azután a legtöbb mondat befejezetlen és zavart, azon ne csodálkozzék a hallgató.

Ők különben az egyetemes papság elvét a legszigorúbb következetességgel igyekeznek megvalósítani. S valóban náluk mindenki beszélhet, aki azt érzi, hogy a szentlélek megszállotta. Vasárnap a szentlélek meglehetősen működött (talán azért, mert idegen is volt jelen!), mert alig várták, hogy az egyik áment mondjon, már kezdte a másik. Mégis, úgy látszik, ragaszkodnak azon szokáshoz, hogy az írásmagyarázatot inkább a férfiak tartják és pedig lehetőleg fölváltva, míg a nők az imádkozást gyakorolják nagy buzgósággal és ékesszólással.

Az írásmagyarázat kizárólag az újtestamentumra szorítkozik s csak még a zsolnárokat olvassák föl első felolvasásul. Az őtestamentumot inkább csak idézgetve használják. A textust csak ott az imaházban választják ki, mert az is a szentlélek útmutatására történik. Az imádságot szintén a pillanat szüli. A vallásos meghatottság vagy az élet szükségéi adják a szavakat, melyek sokszor értelmetlenek. Közbe-közbe gyakran énekelnek egyes zsolnáverseket vagy saját gyártmányú énekeket, mert megvagyon írva „dicsérjétek az Urat új énekekkel“. A beszéd átlag félórásig, az imádságok pedig 10—12 percig is tartanak s ez utóbbiak alatt ezelőtt földre borultak, most azonban már csak térdelnek.

Mielőtt az istentisztelet menetét közelebről megfigyelés alá vennénk, vessünk egy pillantást az imaházra. Közöséges parasztház ez, melynek egyik szobájában támaszkodó nélküli padok vannak elhelyezve, középen bejárással. Jobb oldalon a nők (mintegy 25), balról a férfiak (mindössze 6—7) ülnek. Az ajtóval szemben van egy fakanapé, melyen az asztal mellett két férfi ül. Az egyik a pap, a másik a kántor tisztét végezi. Az asztalon rakáson több darab újtestamentum s két nagy vastag biblia fekszik. Minden belépőnek azonnal bibliát adnak kezébe s mindaddig azt olvasgatják mély csendben, még csak a szentlélek a kántort az ének diktálására nem indítja.

Ezen gyülekezethél a szentléleknek mégis annyival kevesebb szerepe van, mint némely más „testvéreknél“, hogy az összejövetel idejét délelőtt és délután mindig a rendes templomi harangozás határozza meg, míg ellenben sok helyütt az a szokás, hogy lassanként a szentlélek indítására gyűlnek össze s így az istentisztelet kezdete nincs kijelölve.

Az imaházba való belépés a legnagyobb ájtatossággal jár. Lecsüggesztett fővel lassan lépnek be s nem tekintve

senkire, térdre esnek s gyakran keserves zokogásba törnek ki. Fölkelve új testamentumot vesznek kezeikbe s egészen abba merülnek el.

Az istentisztelet tartásának ideje a következő: vasárnapon és ünnepnapokon reggel 8, délután 3 és este 8 óra, a hétköznapok közül pedig csütörtök és minden hónap első szombatjának estéje, amikor is az uralkodóért és az előljárókért könyörögnek. Vasárnap délelőtt mindig „imaórákat“, délután pedig gyermekistentiszteletet tartanak.

Az u. n. imaórának, vagyis a vasárnap reggel tartani szokott istentiszteletnek menete a következő. Hosszas hallgatás után a kántorkodó ember egy rövid előfóhász után így szól: „Kedves Lelkek! e vasárnapi istentiszteletünk alkalmával a 37-ik zsolná nótájára fogunk énekelni.“ S most diktálni kezdi az éneket, mit mindenki fölállva énekel. Éneklés után ugyancsak a kántor, ki állva marad, míg a gyülekezet leül s a bibliát veszi kezébe, így szól: „Kedves Lelkek! most el fogjuk olvasni a 147-ik zsolnárt a mi Urunk dicsőségére s a mi lelkünknek épülésére.“ A felolvasást ülve hallgatják végig, mely után mindnyájan térdre esnek s fejüket az egyik kezükkel a padokon feltámasztva, vagy egész arcukat kezeikbe rejtve, hallgatják a kántor imádságát. Sajátságos volt, hogy a legtöbben rendkívül nagy megindulást mutattak. A férfiak az egész idő alatt mélyen sóhajtoztak, az asszonyok pedig zokogtak, sőt többen hangosan sirtak is. És ez így ment az egész imaóra alatt.

A kántorkodó ember, ki különben béres, meglehetősen értelmesnek mutatkozott, mi kitűnt úgy mostani imádkozásából, mint délután és este tartott beszédéből. Imádságát így kezdte: „Felséges Atyánk, jó Istenünk! ki a magasságos mennyekben lakozol, de idelen is a töredelmes és alázatos szívűekkel vagy. Lelked indításából eljöttünk szent színed elejébe, hogy imádjunk téged, kedves Urunk. Jöjj, indíts meg bennünket, hogy valóban igaz szívvel magasztaljunk tégedet.“ Ezután következett a szavaknak árja s a kezdethez korántsem volt méltó a folytatás és a befejezés.

Alighogy Áment mondott, egy asszony kezdett imádkozni, ki így kezdett szólni: „Mindenható jó Urunk! összejöttünk ma is a te kedves isteni szent nevedben, hogy imádjuk a te háromszori szent isteni nagy nevedet.“ E szószerint feljegyzett kezdet jellemzi az egész imádságot, melyben alig volt mondat, melyet nem ismételt volna.

Fölkeltek térdeikről és énekeltek. Ének után ismét egy férfi és egy nő imádkozott hosszasan. E nő egy 17—18 éves leány volt, ki elég értelmesen imádkozott különösen beteg szülőért. Ismét egy ének után egy fiatal menyecske imádkozott hangos zokogás közt bűneiért, távol lévő férjéért, ki prófétáskodni indult és valami Balog Lajosért, ki kölföldön tartózkodik. Az istentisztelet végeztével megkérdeztem, ki az a Balog Lajos? Elbeszéltek, hogy az egy gazdának fia, ki egyik társával (mindkettőnek az arczképet is megmutatták) jelenleg Hamburgban tartózkodik a német nyelv elsajátítása és a baptismus beható megismerése végett, hogy hazajöve annál sikeresebben működhesék felekezete érdekében.

Raffay S.

VEGYESEK.

— **Laukó Károlynak** Üdv az Urban! Az „Ev. Egyh. és Isk.” 47 számában megjelent „főt. Sárkány S. püspök úrnak Üdvöt az Urban” című szép czikkedben ezen passus is fordul elő: „Ugy történt! Mert — noha a délvidék fentartott jelöltjei miatt a szavazatokban némi divergentia állott is elő; de a kerület népes centrumának s hatalmas felvidékének tömörülése mégis nagy többséggel emelte diadalra azon férfiú nevét, kinek életrajzát a következőkben adjuk.” Ezt nem hagyhatom megjegyzés nélkül. „Délvidék” alatt rendszeren a bács megyei és bánáti esperességeket értjük. Ha ez áll, akkor fenti nyilatkozatodban tévedni méltóztatnál, mert Bánát most épp úgy mint 1872-ben egyhangúlag Sárkány Sámuelre szavazott, — kit az Isten szeretett hazánk és egyházunk javára sokáig éltesse! Szeretettel *Kramár Béla*, bánáti főesperes.

— **Köszönet!** A magyarhoni ág. evangélikus egyház nagytiszteletű esperesi karának őszinte köszönetemet fejezem ki e helyen ama nagybecsű támogatásért, melyben a hazai ág. evang. egyház anyagi életét oly híven jellemző statiszt. adatok megküldése által részesíteni kegyeskedett. A „Protest. Szemlében” befejezett tanulmányomhoz már nem használhattam ugyan fel azokat, de további kiegészítésekkel — melyekhez ismételten kérem nélkülözhetlen támogatásukat — új, hasonló irányu, a magyar protestantizmus mélyebb ismeretét célzó munkásság anyagát alkotandják. Éperjes, 1890. november 26. Kiváló tisztelettel *Dr. Bartha Béla*, jogtanár.

— **Csecsetka S. Evang.** Egyházjogtanának IV. füzeté megjelent és megküldetett:

Mélt. br. Prónay Dezső egyet. felügyelő, mélt. Hunfalvy Pál úrnak, főtiszt. Karsay Sándor, Zelenka Pál, Baltik Frigyes, Sárkány Sámuel püspök uraknak; mélt. Radó Kálmán ker. felügyelő úrnak, nagyt. Tóth Sándor, Ebner Gusztáv, Breyer Jakab, Schmidt Károly lelkész, Leska János esperes, Krizsan János lelkész úrnak; Dohnányi Lajos és Dula Máté esp. felügyelő, és Dianiska András lelkész és Poszvék Sándor lyc. igazgató úrnak; a theol. akad. olvasóköri, a pesti ev. főgymnasiumnak.

Ntiszt. Veres József orosházi lelkész és Hörk József theol. dékán uraknak az I. füzet küldetett meg.

— **Békés-Csaba.** A néhai Dr. Szeberényi Gusztáv, bánakerületi püspök úr halálával megüresedett b.-csabai lelkészi állomásra novemb. 23-ikán ntü Achim Ádám békési esperes vezetése alatt történt meg a választás, mely alkalmossal szavazásra kerülvén a dolog, a nagynevű püspöknek fia, **Szeberényi Lajos Zs.**, eddigi tót-aradáci lelkész választott meg 534 szavazattal, Koreny Pál, pitvarosi lelkész 256 és Petrovics Soma, szentesi lelkész 63 szavazata ellenében. A megválasztottat kísérje áldás ez új állomásán is, hogy a legnagyobb evang. Sionnak méltó öre, áldott emlékü atyjának méltó utódja lehessen!

— **A poltári ág. hitv. ev. egyház** kívül belül teljesen renovált templomát f. hó 9-én ntiszt. Svehla János uhorszkai lelkész nógádi főesperes, ntiszt. Bartolomaeidusz Gyula kálnói lelkész, érd. alesperes, tiszt. Sztolár György csehbrézói lelkész és a helybeli lelkész urak segédlete mellett ünnepélyesen felszentelte. Kár hogy a szép ünnepélyről, csak így hézagos rövid tudósítást s azt is ily elkésve közölhetünk.

— **Kis-Hartán** negyedik tanítói állás szerveztetett 360 frt évi fizetéssel külön lakással, fűtéssel. Ez összeghez ifj. Földváry Mihály kalocsai főszolgabíró úr, mint az egyház felügyelője, évente 60 frtnyi önkényes adománnyal járul. Ideiglenes tanítóval a gyülekezet mostani közszeretében álló segédlelkészét Frank Károly urat alkalmazta.

— **A poltári ág. hitv. ev. anyaegyházhoz tartozó sóslehotai leánygyülekezet** épülőben levő templomára Ó Felsege a Király legmagasabb magánpénztárából legkegyel-

mesebben 100 frtot adományozott. Az egyház felügyelője egy nagy oltárképpel, értékes gyertyatartókkal járult a buzgó hívek óhajának megvalósításához. Ezek s a megyéből, egyesek adakozásaiból, a gyámintezettől befolyt nagyobb összegű könyöradományok lehetővé teszik, hogy az Isten házat már tavasszal szent rendeltetésének át lehet adni.

— **Tiszt. Zachar Sámuel** nyústyai ág. hitv. ev. lelkész úr f. hó 23-án búcsúzott nyústyai híveitől, hogy a ratkói egyház egyhangú bizalmának engedve, a nemrég elhunyt Schulcz Ágost helyét elfoglalja.

— **A kokovai ág. hitv. ev. gyülekezetnek** f. hó 9-én egyhangúlag megválasztott lelkésze, tiszt. Banczik Sámuel úr Advent második vasárnapján fog ünnepélyesen hivatalába igttattni.

— **Az apostagi dekanátus** lelkészi és tanítói kara, főtiszt. Sárkány Sámuel püspök urat, püspökké választása alkalmából levélileg hódolatteljesen üdvözölte. Szülőföldjének Dunaegyházának polgári és egyházi hatósága táviratilag fejezte ki örömét nagy fia kitüntetéséhez.

— **A hallei „Magyar Egylet”** nov. 10-én tartotta alakuló gyűlését, az idei téli semesterre. Tagjainak száma eddig 14, még pedig 6 theologus (köztük egy németországi) és 8 gazdász; remélhető azonban, hogy legközelebb még 3 erdélyi szász theologus is be fog lépni. Az egylet tisztikara következő: elnök Solcz Ödön theol., jegyző péntáros Tatay Lajos theol., ellenőr Kúnfy Károly gazdász. A több mint 6000 kötetnyi „Magyar könyvtár” öreivé Karsay Imre és Korossy Gyula theologusok lettek megválasztva, kikre ez évben különösen szép feladat vár, t. i. a könyvtár rendezése. Az egyetemi titkárság u. i. az éveken át ide s oda hányatott könyvtár számára, végre két meglehetősen tágas, földszinti helyiséget engedett át, hol az ezentúl állandóan maradni fog. Megemlíthetem egyúttal, hogy az egylet alakuló gyűlésén elhatározta, hogy a könyvtárat ezentúl nem csak theologiai, hanem tekintettel az egyetemet látogató magyar gazdászok egyre nagyobb számára, — gazdasági könyvekkel is gyarapítja, természetesen csak annyiban, amennyiben az egylet magánpénztára engedi s a nélkül, hogy a gazdászok a könyvtárra vagy annak csak egy részére is, — mely végre is a magyarhoni evang. egyház tulajdona, — valaha igényt formálhatnának. Felhívhatom még az érdeklődők figyelmét a magas kormánynek egy leiratára, melyben tudomására hozza az egyletnek azon határozatát, hogy az úgy nevezett „Kassay-Kubiny-Temlin”-féle ösztöndíj alap után ezentúl az egyetemet látogató magyar ev. theologusok száma szerint vagy 5 drb. 500 márkás vagy 8 drb. 300 márkás ösztöndíj fog kiosztatni. Mi ez éven pld. a szászokkal — mert ezek is folyamodnak — nyolczan vagyunk s így egy-egy 300 márkát húz. Az egylet kebelében — végre — néhány év előtt „Solatium” név alatt önszegélyző egylet is alakult, mely ma már több mint 100 márká felett rendelkezik s melyből az egyes tagok szorult helyzetökben, csekély kamat mellett kölcsönt vehetnek fel.

S. Ö.

— **Hibaigazítás.** Lapunk mult számába, főtiszt. Sárkány Sámuel püspök úr életrajzába, mint utólag értesültünk, két hiba csúszott be, melyet ezenel helyreigazítunk. A püspök úr születésnapja nem 1823 január hó 6-ika, de január 19-ike; továbbá Samu fia nem Pozsonyban, de Pilsen a szülei házában halt meg. A tévedésért és az esetleges megtévesztésért bocsánatot kérünk!

— **Általános tapasztalat,** hogy a szerkesztő urak az évforduló közeledtével mindenféleképen kedvébe járnak olvasóközönségüknek. Mi is nem használva fel „hors concours” voltunkat meghódolunk ez általános szokásnak s reméljük kellemes élvezetet szerzünk t. Olvasóinknak midőn Andreae Bálint híres tanköltevényét sikerült fordításban lapunkhoz mellékelve megkü. ik.

„Az Isten igaz szolgájának jó élete.“

Pastoralis versben.

Irtta: **Andreae Bálint.*)**

Ha úgy süldő gyerekkorban
Papságról sok jót hallottam,
Hogy mint úsznak a zsirba 'mind
Tisztelendő jó uraink
S telt bendővel miként hágnak
Nyakára sok vig órának:
No, mondék, ha szerét tesztem,
Nekem is lesz papköpenyem
S tudom, hogy majd nem is kurta
Kolbászt hoz a halleluja.
Mert mit adnám magam jogra
Szegény fejem törve, marva?
Vagy parasztot kurálgassak,
Hogy majd eldönt a ködmenszag?
Nem jutok én így zöld ágra...
Nosza hát a kathedrára!
Ha itt szólok, más majd fülel;
Ha tombolok, más türje el;
Elől járok, más utánom;
Elbólintok, más vigyázzon!

Felkészültem én hát erre,
Tudományból bő részt szedve.
A logika szövevényit,
Rhetorika vastag könyvít
Áttanultam; ég sphaeráit,
A physika mit csak állít,
Erkölcscről mit ethika mond,
S jó Homeros mit rendre hord, —
Mind ezt mint vízfolyás tudtam...
Egy paraszt se hinné rólam.

Erre jött a kompendiom,
Háromszor ezt is átturom.
Torkig voltam így lángezzszel,
Majd hogy számon folyt már szélylyel.
Suhogtattam a subám is,
Mintha dékán volnék már is.
Megítéltem a mit láttam,
Intézkedtem gyorsan, bátran,
Feladottat megfejtettem,
Ránéztem s már megvolt sebten.

Csak hely nem volt még számomra,
Holott vártam a legjobbra.
De mondék majd valamelyik
Csak nem várat sok ideig.
Káplánnak mégy hamarjába'
Majd papnak is nemsokára,
S mint esperes is vesztegelsz
Mig püspöki székedre lelsz.
S felhágván így a lajtorján,
Tudom lesz is bő adomány.
De Isten ments Harez-erdőtől,
Zord vidék- és bérczetőtől,
Mert a gyomrom biz borbarát
S jobb szereti Bacchus honát.
Itt szerencsét is lelhetek
Borral kezdve jó üzletet.
Mert kinél csak szűken csordul,
Kis helyéből ki nem mozdul.
Annak megy csak feljebb dolga
Ki szekerét — keni, tolja,

De volt még egy passus hátra,
Mig mehetnék kathedrára.
Mínthogy többször próbálkoztam,
A beszédből biz kifogytam.
Rászorultam tehát másra,
Kinek több a tudománya.
Kik csak irtak jó postillát
S jó hirnevük innen birták,
Mind betevém présem alá,
Mig a nedvét ki nem adá,
S belém folyt mint essentia
Sok rég hallott sententia.
Elmém így mint malomköve
Koczkásra lón vésvé-ütve.
S bármí casus jött is épen,
Thémám megvolt gyorsan, készen.

Fel voltam hát így pakolva,
De más még nem tudott róla.
Keresém ígérlet földét,
Hol sok a bor, a mező, rét;

Jó hely után szimatoltam,
Hogy mint patkány belopódzam.
Kérdém, hol van oly kedves hely,
Hol mind lesz, mit szívem kedvel,
Bor, gyümölcs, fa, rét és gabna?...
Jó választ hej egy sem adna!
Város szerte körüljárva
Sok szép ábránd dől dugába.
Itt nem tetszett a vén torony,
Ott meg óra nem volt azon;
Majd a paplak nincs kedvemre
Az én fogam fájna szebbre,
Szóval mit csak szemem láta
Lelkem azt nem úgy kívánta,
Azt gondolván bölcsen persze,
Rég vár rám a hívők ezre.
Bogaraím ezek voltak,
Napjaím ily dörén folytak.

Majd utam ez idő alatt
Pázsitos rét mentén haladt.
Itt akadtam egy öregre,
Ószhaju, de szép még szemre;
Gereblyével járt a fűbe;
De dolgában már nem fürge.
Mínthá papnak látszott volna,
De gondolám, ily gromba
Munkára nem adja magát,
Inkább könyvét lapozza át
S olvas mint sok híres férfi
Számúzve ezt oly jól érti.

Emberemet végig mérve
Lefogom egy kis leczkére:
„Bona dies, öreg uram,
Mí csinál s hát mi dolga van? —
— „Semper quies, az felele,
Számállok fűszált domine,
Hogy egy is ne vesszen kárba.“
Ez még, mondám, dolgot ad ma;
Köhécelek hát s elkezdem:
„Nem tudom ha nem tévedtem.

*) Württembergi fősuperintendens, egyike a 17. század legkiválóbb s legeredetibb theologusainak. Iratait szelid humor, majd csipős élcz és gúny, mindenek fele' végig szellem és igazság lengi át. Herder és Hagenbach elragadtatva dicsőítik ezen mindenesetre originális versezetét. Nyelve Lutherre emlékeztet, érdes, darabos, de annál erőteljesebb, mi a fordító munkáját nem kevésbé nehezítette meg. P. S.

Ugye kend a falu papja?“
 „Az vagyok, mond, régebb óta
 Mint uracsám világra jött,
 Van éve már vagy negyvenöt;
 S nem bánnám ha már más ifjabb
 Dörögne a parasztimnak.
 Mert erőm már mindennap veszt
 Sok munkától gyengül a test,
 Tudásunk is egyre apad,
 S unott lesz, ki soká marad.“
 „De, mondék, jó öreg bátyám,
 Kend meghízott már a fárán,
 Garassa is sok már otthon,
 Ezért fordít most a dolgon.
 Mit mi ifjak csak szivelünk,
 Ugy is fogytán a hitelünk,
 S várjuk mohón a szerencsét,
 Szép állást és dús menyecskét.“

Az öreg mond: „Diák öcsém,
 Kendtek látom csikland bőrén;
 Fészkelődik logikája,
 Hogy ennyire jár a szája.
 Tudja, mit szolt erről Luther,
 Nála levén egy siheder:
 Mi vének, kik ázva fázva
 Néztünk ördög hátuljába,
 Bóklunk nektek kis doktorkák,
 Bár tegnap még fedtek pólyák;
 Ki, mint mi, majd úgy lát benne,
 Tréfálni bezzg nem jön kedve.“

Szokatlan volt felelete
 S fájt, hogy sértőn bántam vele.
 Más nótára most hát gyujték
 Kérve, hogy ne haragudjék:
 „Ne vegye azt olyan zokon,
 Máskor jobban óvakodom,
 Szerényebb is leszek, nézze
 De illo tempore kérdeve;
 Sokat tudnak biz a vének,
 Mint voltak, kik akkor éltek,
 Tudományban avatottak
 S bölcs vezéri az ifjaknak.“

„Rég időkről, mond az, szólok,
 Voltak akkor nagy tudósok!
 Sorra szedjem, hány derék volt,
 Emlékemből ha ki nem holt?
 Ők még élnek, meghaltak bár,
 A most élők halottak már.
 A mit tudok, tőlök vettem,
 De mióta ide jöttem,
 Elmém sokat gyarapodott,
 Hüvelyéből, hogy a magot
 Izzadva mint kell fejteni...
 Kend is majd ezt megismeri!“
 Mondám „Tán csak lelkészetet
 Tanult, de nem bölceletet

S innen van, hogy a világba
 Magát bele nem találta?“
 Nevet s gunynyal tekint reám:
 „Hát mi renyhék voltunk talán?
 Átusztuk a grammatikát
 S fujtuk rá a poetikát,
 Mint rhetorok dikcióztunk
 S muzsikából is czinczegtünk.
 Fejünk gőzölt, mint vasfazék,
 Forrott benne sok zagyvalék,
 Logikánkban sok volt a zöld,
 Négyszögíteni mint kell a kört.
 Akkor sem termett ám doktor,
 Könnyen mint a bunda s bocskor,
 S azért magát ki sem marta,
 Hogy mit tud azt dugva tartsa,
 S ők sem voltak oly ostobák,
 Kétszer kettőt hogy nem tudák.“

Az öreg úr hát leföze
 Nevemen nagy csorbát ütve;
 De nem hagyom ezt annyiba;
 Hát minek vón a logika!
 „Hadd kérjem még, mondék, egyre,
 Ha oly sokat tanult össze:
 Mint van, hogy a sült parasztja,
 Kinek kérges a két marka
 Kendteket úgy deponálja?“

„Úgy ám — felel — deponálja,
 Míg a szép légvár összedül
 S a sok kása bennünk megfól;
 Míg elszáll a fejünk gőze,
 Míg elménk kiforr a dőre,
 És a praxis jön a házba
 Theóriát kinullázva, —
 Ekkor értjük, mi lesz velünk:
 Megyünk, a hogy vezetettünk.

E dolgok mint spanyol falvak
 Olyan furesák s ujak voltak.
 „Hogyan? kérdém, a papi rend
 A paraszthoz tanulni ment?
 S ne tanítsák főiskolák,
 Mint fékezük az ostobát?
 S theológiánk szentélye
 Holmi parasztbucú féle?“

Szól az agg: „No megbocsátok,
 Ti még szabad uton jártok;
 Jussatok csak a járomba,
 Másnak lesztek a bolondja.
 Itt kell hinned, tudnod, tenned,
 Tűrnöd, hagynod, félned s vened,
 Mit nem szeret s akar senki
 S vele szépen csendben lenni,
 Mert ki zugna valamire,
 Annak hamar künn a szüre.“

Kértem már most az Istenre,
 Hogy a dolgot felderítse;
 Csak pajkosság volt kérdésem,
 Unsolt pezsgó ifjú vérem
 S ha velem ezt megértette,
 Holtomig is áldom érte.

„Jó, jó — szóla jó öregem —
 E beszéd már tetszik nekem
 Figyelj hát és ne csudálkozz,
 Ha kedved nem lesz papsághoz.
 Halld meg előbb falum baját
 S ha viszketeg bánt, gyere hát.

„Mondám a pap mind azt higyje,
 Mihez másnak semmi kedve.
 Ő hisz Istent, kit más kerül
 S jár idegen bálvány körül.
 Hisz az égben, más átkozza,
 Mert minden vágy földhöz vonzza.
 Ő hisz poklot, melyt más gunyol
 S jár a szokott széles uton.
 Hisz az örök ítéletben,
 S boszú dúl más gonosz szívbén.
 Hisz jutalmat, mit más nem vár,
 Csak itt legyen telt a hombár.
 Hiszi Isten bölcs kormányát,
 Míg más itt csak vaksorsot lát.
 Hiszi, közel van halála,
 S más lelkét ez soh' se bántja.
 Igy hiszi, mit világ tagad,
 Mert szemében szálka marad.
 Nehéz jármát húzza, vonja,
 Ő a világ jó bolondja.

Aztán a pap jól tudja ezt,
 Mit nem tanul más örömet:
 Tudja, hogy a nagyok fénye
 Nincsen Isten tetszésére;
 Tudja, hogy a pásztor álma
 Sok bárányt visz farkas szájba.
 Tudja, hogy a nép zsarnokját
 Utódiban is átkozzák.
 Tudja, kik most nagyra vannak,
 Martaléki mind a pornak.
 Tudja, hogy a nagy dobozódás
 Nyomán jár a bukás, romlás.
 Tudja, hogy az álnok szívé'
 Örök kín és pokol a bér.
 Tudja ő, de nem hallja más
 Sőt hull még rá a kódobás.
 Nehéz jármát húzza, vonja,
 Ő a világ jó bolondja.

Harmadszor a pap azt tegye,
 Mit más alig vesz fejibe.
 Az igazat dudálgassa,
 Füge lesz bár a jutalma.
 S mindig ottan messe-vése,

Hol fáj másnak a gyengéje.
 Járjon kórház s beteg körül,
 Kit más kerül már messziről.
 Fogház, kánpad, akasztófa
 S látja őt a rosz persona.
 Az elszántat vigasztalja
 És feddő szót hány a gazra.
 Mindenkit ő így kér, takar,
 Vezet, fenyít, forráz, vakar.
 Eljár minden undok helyre,
 Hogy a mocskot kiséperje.
 S mind ezt teszi hála nélkül
 Mig majd belé görnyed, vénül.
 Nehéz jármát húzza, vonja,
 Ő a világ jó bolondja.

Negyedszer a pap békén tür,
 Mert toronyba jut még végül.
 Türje népe bálványait,
 Babonáját s rút átkait.
 Türje, ha megunt az ige
 S kéjtelgésnek van kelete.
 Türje népe gunyját, daczát,
 S ha papjára már mit se ád.
 Türjön boszut és haragot,
 Viszályt, szitkot, gyalázatot.
 Türjön durvát és paráznát
 S lássa a mint ki is játszák.
 Türjön apró s öreg tolvajt.
 Finánczot s más hasonló bajt.
 Nehéz jármát húzza, vonja,
 Ő a világ jó bolondja.

Ötödször a pap hagyja el,
 Mit a világ hévvel ölel
 Biborát az udvar öltse,
 Neki jó a teve szőre.
 Elméskedjék az iskola,
 Szeretet az ő praxisa.
 Ezüst serleg gazdag dísze,
 Neki jó a patak víze.
 Ha már magát fel is fujja,
 Alázatos ő mint Ura.
 Hagyja a test kívánságát,
 Ezekre ő nem is áhit.
 Hagyja jogát, hasznát veszni,
 Van ura s ez elég neki:
 Mind ezt másnak engedje át
 És még meg is vesse magát.
 Nehéz jármát húzza, vonja,
 Ő a világ bolondja.

Hatodszor a pap azt félje,
 Mit már könnyen elvet félre.
 Félje szentül világ végét,
 Más olvassa addig pénztét.
 Féljen egyház ellenétől,
 Ki ravaszúl küzd, vág és öl.
 Féljen bűnös botránnyoktól,
 Van benn' része elég sokszor.

Féljen a jó szerencsétől,
 Gyenge a szív, hamar szédül.
 Félje az öntudat szavát,
 Tőle soha ne érje vád.
 Féljen gonosz társaságtól,
 Mely rátör mint ellentábor,
 Féljen javak bőségétől,
 Ne vakuljon el fényétől.
 Ez félelme, aggodalma,
 Más pedig jót nevet rajta.
 Nehéz jármát húzza, vonja,
 Ő a világ jó bolondja.

Hetedszer a pap vegye el
 A mi másnak ingyen se kell.
 Keveset kap, nem hinnétek —
 Papot húzni nem is vétek.
 Eltartója a hogy tartja :
 Savanyú bor s hitvány gabna.
 Kínval adják, mit megszolgált,
 Ajándékkép mintegy hozzák.
 Fáj a hogy a paraszt fizet,
 Csal ravaszúl, mint csak lehet.
 Ez rest venni állnok kézből,
 Az míg adja halni készül.
 S bár így adják, megköszönje,
 Tolvajától zsoldját esdje.
 Így hordja a koldustáskát
 S végül hagy majd apró árvát.
 Nehéz jármát húzza, vonja,
 Ő a világ jó bolondja.

No mit szól most ifjú társam,
 Van-e kedve még, hadd lássam?
 Oly jó az a papi falat,
 Hogy a mellett csak megmarad?⁴

Szólék: „Oh jó édes atyám,
 Szavad mélyen hatott reám;
 Meggyőztem, s ajkam néma, —
 E percz Isten ajándéka.
 De szólj tovább, kérlek szépen,
 Utam most már merre térjen,
 Ha egyszer az Úr elhivott?“

„Ez út, monda, rég megtiport,
 Szemed vetéd magas tisztre,
 De tengernyi a veszélye.
 Világ egyre ostromolja,
 De Istennek van rá gondja.

Dicsőbb pálya ennél nincsen,
 Mert ezt maga szerzé Isten,
 Predikálni szent beszédét
 S így nevelni Isten népét;
 Hűségét és igazságát,
 Jóságát és nagy irgalmát,
 Nagy haragját, nagy türelmét,
 Kegyelmet és csodatettét
 Hirdetni szent sugallatra;

S vinni üdvre s kárhozatba,
 Midőn ember keze, nyelve,
 Istentől meg nem vettetve,
 Hordja az ég zálogait
 S velök utat a menybe nyit;
 S a mint azt az Úr rendelte,
 Rábizva szent vére, teste,
 Szintúgy a szent bőségolaj,
 Melytől elszáll a földi baj, —
 E rendet ne bántsá senki,
 Mert más rend ezt fel nem éri.

S minthogy e rend oly érdemes,
 Ha szenved, az természetes.
 Az ördög ép ott garázda,
 Hova az Úr nyáját zárta.
 S világ akkor legálnokabb,
 Ha kit faggat, épen a pap.
 S kísérti szint saját teste,
 Mig a kegyes rajt nem veszte.
 Így az álnok papok serge
 Egyháznak is sok bajt szerze.
 S annyi kára vérontásból
 Nem volt mint képmutatásból.
 Ki magát, nem Krisztust nézi
 S jó gyümölcse nem dicséri,
 Kit elkapat saját esze,
 Mert együgyű a szent ige,
 Ki vele tart a tömeggel,
 Mely kolompost mindig kedvel,
 Szóval ki őrt nem áll ébren, —
 Sokszor forog az veszélyben.
 Sok a veszély s kevés a bér,
 Ne szolgáljon pap aranyér.
 Ki jutalmát már itt veszi,
 Az Úr azt majd nem ismeri.
 Itt csak munkálj s viselj gondot,
 Jutalmadat veszed majd ott.
 Ha itt fáradsz lenézetve,
 Istennél jutsz tiszteltetre.
 Kegyes kapzsín nem spekulál,
 Mint ki V-ből X-et csinál;
 Kegyes pénzhez jutni nehéz,
 Rosztól elébb szennyes a kéz.
 Kegyes pénzzel megáld Isten,
 Gonosz pénzen áldás nincsen.

Az Úr nyáját legeltetni
 Hivatlan ne merje senki.
 Meghívásod legyen rite,
 Asszony, pénz ne játszszzék bele.
 Isten hív el mások által
 Szívbe adott hivatással,
 S mint a kegyes Luther hitte,
 A községen sok áll szinte.
 Felettébb ne siessetek,
 Megadja az Úr részetek.
 Ám fusson, ki már nem marad,
 Az Úr csendben is rád akad,
 Hogy ma sok a bérencz szolgál,

A sok lótás-futás hozza,
Nem árt mi sem úgy az ügynek,
Mintha helyért sokszor küzdnék.
A megholt még nem is hideg
S helyébe már száz is siet.
Bezzeg üldözés idején
Nem mondták: hej, itt vagyok én!

Ha magad már szent esküvel
Az egyháznak jegyezed el,
Légy bátor és legyen kedved
Terhed békén elviselned,
Mint vevéd az Úr intését,
Tanuld hordni a keresztjét.
Jaj, ha sokat magasztalnak!
Üdv, ha inkább szorongatnak!
Jaj, ha szolgálsz kényelemmel!
Üdv, ha boszant a bős ellen!
Jaj, ha gyönyört nyújt a világ!
Üdv, ha inkább tört vet reád!
Jaj, ha adtok czimre, színre!
Üdv, ha szoktok szerénységre!
Igy lesztek majd hű sáfárok,
Világ előtt tövis, átok.

Házi kereszt sem marad el,
Csak úgy, mint más férj is visel;
S ezzel a baj, mint mást, úgy ér,
A hogy kinek sors keze mér.
S akarod a módját lelteni,
Mint lehet megelégedni?
Földre sokat ne adjatok,
Égre legyen több gondotok.
Szokják a ház közép szerre,
Nagyzás könnyen visz a jégre.
Ételt kiki meg szolgálja,
S nyugvásnak is lesz órája.
Ne higgyetek minden szónak,
Rossz hirt jónál előbb hoznak,

Szegény külsőt ne nézd le, mert
Sokszor rejt az nemes kebelt.
Ne hidd, mit a bölcs sem ajánl
S buzgalmad ne jöjjön korán.
S azt ajánlom végezetre,
Ne bizzd' magad emberekre,
Az Istenre nézz egyedül,
Embert végy csak segítőtül,
Mert emberre bízva magad
Lesz mit futni s kenni sokat.
Mézszel-mázszal elhalmoznak
S az nyer, a ki jobban mozgat.“

„Édes uram, szóltam szépen,
Bár jöttem vón ide régen;
Fülem kurtább volna mostan
S nem állnék itt hosszú orral.
Elsodort a bangák czéhe,
Ők oktattak dőreségre.
Itt a gyürü, doktorkalap
S hosszú köntös . . . egy sem marad!
Hogy majd ha mék a nép közé,
Ne mondják: hát ezt mi lelé?“

Vigan szólt most jó öregem:
„Lásd én kedvem abban lelem,
Leczkét adok az ifjaknak,
A miben még hátra vannak.
Bár a kik úgy fennhéjáznak
S baráti a kópéságnak,
Nem türik, hogy mi vén csontok
Bizgassuk, mi az ő dolgok.
De sajnos szint' azt is tudom
S fájdalommat nem titkolom,
Hogy nem mind pap, ki fekete,
S a pap sem mind Krisztus hive,
Mindig az ép színű se jó
S a jó még nem szájba való.“

S most a derék öreg hiva
Magához, hogy menjünk haza.
Beszédből már volt bő részünk,
Rá most hát kis levest öntsünk.
Igy madarát, a szép csinost,
Melyet fogott, elviszi most
Az anyjuknak megmutatni;
Neki sem uj az ilyesmi,
Textust mond rá könnyű szerrel . . .
De ni, itt már a ház közel!
Mintegy varázsütéssel itt
Vágta szét sok gond bütykeit;
Öröm s baj itt válták egymást
S nyert sok házi seb orvoslást.
Vihar elől ide bújt el,
Balsorsban ez volt a menhely.

Szegyeny s öröm vittek arrább,
Majd szoros volt szívem, majd tág.
Rövid eszem tanult sokat
S bánatom jobb ösvényt mutat.
Habár Olaszhont láthatnám,
Még azért is ezt nem adnám;
Mert ily honfisziv egy maga
Drágább mint sok jött ment hada.
Ez elmondja bűnöd, hibád,
De Istenben vigaszt is ad,
De ki fecseg s dörög rája,
Vagy kásával tele szája,
Arra kár pénzt s időt veszteni
Mert hasznát nem veszi senki.

S most pajtásim kívánom hát,
Hagyjátok a csörgő sapkát
S úgy legyetek Úr szolgálai,
Bár sok jó itt nem fog várni.
Igy tartok én öregemmel,
A ki tud, ám szóljon szebben!

Payr Sándor.

